

המטרה: חזון משותף ומפת-דרכים מוסכמת להשגתו

03.02.2025 | שבת בן מאיר written by

פגישה של ראש ממשלת ישראל עם נשיא ארצות הברית היא תמיד האירוע החשוב ביותר בסדר היום המדיני של ישראל. הפעם היא גם גורלית לעתיד האזור כולו.

היא מתקיימת בתחילת כהונתו האחרונה של נשיא אוהד, הישגי ותכליתי, שלא חושש לפרוץ מסגרות ופרדיגמות ואינו מהסס להפעיל כלים ומנופי לחץ לא שגרתיים, כדי להפחית התנגדויות.

היא מתקיימת בצילו של המאבק על ההגמוניה העולמית ועם פתיחתה, כמעט באופן רשמי, של מלחמת סחר בעלת השלכות מרחיקות לכת, לא רק על הכלכלה הגלובלית אלא גם על המערכת הפוליטית הבינלאומית.

והיא מתקיימת בזמן שישראל ניצבת על פרשת דרכים מדינית וביטחונית ונדרשת להכרעות בשורה של מתחים: בין כורח השמדת שלטון חמאס ויכולותיו הצבאיות בעזה לבין השבתם בהקדם של כל החטופים המוחזקים בידיו, בין הרצון בנורמליזציה עם סעודיה לבין התשלום המבוקש עבורו בהפסקת הלחימה בעזה ובהחזרתה של הסוגייה הפלסטינית לשולחן הדיונים, בין נטרול איום הגרעין האיראני והחלשת המשטר הקיצוני לבין ויתורים שיידרשו בסוגיות האחרות כדי לפנות קשב לכך.

קשה להפריז בחשיבותה של הפגישה. לא רק משום המסר שהיא מעבירה בעצם קיומה, כשבועיים בלבד לאחר השבעתו של הנשיא ופגישתו הראשונה בכהונה זו עם מנהיג זר, אלא לנוכח מטרתה והמהלכים שהיא צפויה להניע.

נתניהו וטראמפ יבקשו להציג חזון משותף למזרח התיכון ומפת דרכים מוסכמת לשם השגתו. לצד זאת, הם יבקשו להעמיק ולעגן את היחסים האסטרטגיים בין ארה"ב לישראל בשורה ארוכה של נושאים, לטווח הקצר והארוך. הדירקטיבות שייצאו מהפגישה זו, יכוונו את מאמצי הממשל, המדיני והביטחוני, בשתי המדינות.

כגודל ההזדמנויות שגישתו של טראמפ מזמנת לישראל, כך גודל האתגר שהיא נושאת בחובה. נתניהו יצטרך להוכיח כי ישראל היא נכס לארה"ב: ביטחוני, טכנולוגי וכלכלי ולהראות שהשותפות עמה היא לא רק מימוש של מחויבות בין בעלות ברית החולקות תפיסה אידיאולוגית וערכים דומים, אלא גם השקעה כדאית למעצמה האמריקנית.

נתניהו יבקש להציב את ישראל בעמדה של מעצמה אזורית, כזו שיכולה להגן על עצמה בכוחה ומסוגלת להוביל קואליציה של מדינות מתונות נגד איראן והאסלאם הרדיקלי. מעצמה שתהיה

שחקן מפתח במהלכים לפיתוח הכלכלי והטכנולוגי ותסייע גם לקידום האינטרסים של אמריקה באזור. טראמפ ישמח להשתכנע כי ישראל יכולה להיות עוגן של ארה"ב במזרח התיכון, חזקה ומנצחת ² ולא תלותית ומהססת

ברוח נאומו האחרון בעצרת האו"ם, נתניהו יציע לטראמפ להרחיב ולהעמיק את "הסכמי אברהם" ולהפוך את המזרח התיכון, בעזרת ישראל ושותפותיה הערביות, לגשר אשר יחבר בין אסיה ואירופה, בין האוקיינוס ההודי והים התיכון. לאורך הגשר, יונחו מסילות ברזל, צינורות אנרגיה וכבלי סיבים אופטיים. מיזם כזה ישפיע על הסחר והכלכלה העולמית ועל רמת החיים של כרבע מאוכלוסיית העולם.

בכל הקשור לאיראן, בממשל טראמפ מבינים היטב את הצורך בשינוי מידי של הגישה כלפיה. חיזורי ממשל ביידן פורשו ע"י טהרן כתעודת ביטוח לאי-הפעלת כוח נגדה, הגבירו את תעוזתה והחלישו את מעמד ארה"ב באזור כולו. מנכ"ל סבא"א הזהיר רק באחרונה שטהרן "לוחצת על דושת הגז של העשרת האורניום". טראמפ מכיר את התרגילים האיראנים לגרום לסחבת במו"מ ומן הסתם הוא כבר מגובש בצורך לקצוב זמן למאמץ המדיני, תוך התחשבות במועד שנקבע לחידוש הסנקציות ("סנאפ-בק") ולשיקולים הנוגעים למישור הביטחוני.

ואולם, במרכזה של הפגישה תעמוד השאלה ² איך לרבע את המעגל: כיצד ניתן יהיה להשיג במסגרת זמן מדודה גם את השבת החטופים, השמדת חמאס, הפסקת האש (כדי להתקדם עם סעודיה) והחזרתה לדיון של סוגיית המדינה-הפלסטינית (כדרישתה של ריאד).

ההצהרות והמהלכים מהימים האחרונים עשויים לרמז על הנוסחה שהאמריקאים יציעו.

היא תכלול ארבעה מרכיבים:

הראשון: המשך יישומו של ההסכם להפסקת האש ולהשבת החטופים,

השני ² כינון של ממשל חדש בעזה במקום חמאס ² מעין "ועדה מארגנת" שתורכב מנציגים של הרשות הפלסטינית ושל שאר האירגונים כולל חמאס ותנהל את העניינים האזרחיים ברצועת-עזה בפיקוח או בליווי של ועדת-היגוי בינלאומית-אזורית,

השלישי ² תכנית ההגירה של טראמפ שתמוסגר כתנאי לתהליך השיקום וכחלק ממנו

והרביעי- חיזוק תפקיד הרש"פ בכפוף לרפורמות שהיא תיטול על עצמה.

מה ישראל תקבל לפי הנוסחה הזו? ראשית, את החטופים, שנית ² את הפלת שלטון חמאס, שלישית ² אפשרות לשינוי עמוק ברצועה בעקבות תכנית טראמפ וההתניות שיקבעו לתכנית השיקום ורביעית ² נורמליזציה עם סעודיה.

מה הסיכונים לישראל?

לפני הכל § "חיבאלליזציה של עזה" : כלפי חוץ הממשל בעזה לא יהיה מזוהה עם חמאס, אך בפועל הוא יהיה עושה דברו מאחר שבמתווה הזה חמאס ימשיך להיות גורם הכוח המרכזי ברצועה ובחסות הממשל הזה הוא ישמר את יכולותיו הצבאיות. לא בכדי חמאס כבר מאותת שהוא נכון לסוג כזה של פתרון.

הסכנה השנייה § התעצמות צבאית

מי שחושב שאפשר להציב במעבר רפיח "פלסטינים מעזה שאינם משוייכים לחמאס" ולהניח שהם לא יאפשרו את התעצמות חמאס, מתעלם מלקחי השנים הארוכות שבהן התנסינו בכך. האמת ניתנת להיאמר, כל גורם שאיננו צה"ל שיופקד על הפיקוח בגבולות ובמעברים, לא יוכל לספק מענה בסטנדרט המינימאלי הנדרש לישראל.

שלישית § שחיקת ההתניות לתהליך השיקום

חמאס כבר הוכיח את יכולותיו בקשר לכך. ארה"ב וגם ישראל מתקשים לשלוט בפרטים הרבים הקשורים בתהליכי השיקום. חמאס יודע לנצל זאת היטב לצרכיו.

רביעית § חידוש ה"וטו" הפלסטיני על תהליכים אזוריים בעקבות החזרת הסוגייה הפלסטינית לשולחן הדיונים. זאת בשעה שהרשות-הפלסטינית בעצמה לא גינתה את טבח ה-7 באוקטובר, ממשיכה לתמוך בעקיפין במחבלים ומתקשה להתמודד אפילו עם הטרור שבשטחים שבאחריותה, כפי שניתן לראות בג'נין ובטול-כרם.

לאחר ה-7 באוקטובר ישראל לא יכולה להרשות לעצמה להתפשר על תוצאת הסיום ברצועת-עזה. פירוז האזור הזה מיכולות צבאיות ויצירת תנאים שיבטיחו כי לא יישקף ממנו איום עתידי לביטחון אזרחי ישראל, חיוניים כדי להבטיח שסבב הלחימה הזה יהיה האחרון. המדינות שסביבנו, גם אלה שמתעצמות לבלי הכר, מתבוננות על עזה § תוצאת הסיום בה תשפיע על יחסן אלינו. לא נוכל להיחשב למעצמה אזורית, כל עוד האויב הזה ימשיך להתקיים לציידנו.

פורסם בישראל היום, בתאריך 04.02.2025.